

Секційний напрямок: Бухгалтерський облік, аналіз та аудит

Артюх О.В.

к.е.н., доцент

Одеський національний економічний університет

м.Одеса, Україна

Мартиненко І.В.

студентка

Одеський національний економічний університет

м.Одеса, Україна

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ: НОРМАТИВНА ПРОБЛЕМАТИКА

Метою статті є критичний огляд законодавчих вимог спрощеної системи оподаткування, виявлення проблематики та визначення напрямів удосконалення її нормативно-правового забезпечення.

Дослідження особливостей оподаткування суб'єктів малого бізнесу проводили такі українські вчені, як: Ф.Ф.Бутинець, Голов С.Ф., Іванов Ю.Б. Питання доцільності спрощення системи оподаткування та обліку розглядалися в працях О.Барановського, Н.Бойченко, З.Варналія, О.Кужель, І.Неділько, В.Сизоненка, Т.Сльозко, та інших вітчизняних дослідників.

Здобуття Україною незалежності в 1991 р. та одночасний перехід від адміністративно-командної до ринкової системи господарювання спричинило розвиток малого бізнесу.

Функціонування малих підприємств дуже важливе для покращення економічного стану країни, особливо сьогодні, коли держава переживає політичну нестабільність та економічну кризу.

Малі підприємства формують середній клас, який в економічно розвинених країнах є головною опорою і суб'єктом громадянського суспільства, соціальною основою стабільності. В нашій країні малий бізнес в першу чергу забезпечує собі робочі місця. Також надає роботу іншим громадянам, які можуть працювати на

Батьківщині і не шукати заробітку за кордоном. Швидко реагує на зміну попиту, створює додатковий асортимент, стримуючи при цьому ріст цін на товари та послуги. Малі підприємства легко конкурують з великими і середніми підприємствами, стимулюючи розвиток ринкової економіки.

Окремим етапом становлення підприємництва в Україні можна вважати першу половину 90-х років. Це – період створення вітчизняної законодавчої бази, проведення малої приватизації, конституювання організацій державної підтримки, відкриття міжнародних фондів допомоги та ін. Але якісні зрушення у сфері малого бізнесу виявилися вкрай незначними, що було спричинене широким спектром і політичних, і соціально-економічних чинників [4, с. 31].

В Україні першим реальним правовим кроком підтримки малого підприємництва стало введення в дію Указу Президента України «Про спрощену систему оподаткування, обліку і звітності суб'єктів малого підприємництва» від 03.07.98 № 727/98 [2], який дав значний імпульс у розвитку малого бізнесу, створюючи на державному рівні відповідні умови для ефективного використання його можливостей у рамках національної економіки. Спрощена система оподаткування шляхом заміни сплати встановлених законодавством податків і зборів сплатою єдиного податку і введенням спрощеної форми бухгалтерського обліку і звітності істотно зменшила податкове навантаження на платників, що сприяло реєстрації значного числа громадян як суб'єктів господарської діяльності та виведенню з тіньового обороту значних доходів [4, с.57].

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності – особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених п.297.1 статті 297 Податкового Кодексу України (далі - ПКУ), на сплату єдиного податку з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності [1].

Запровадження спрощеної системи в Україні сприяло розв'язанню наступних проблем:

- підтримці малого бізнесу та підвищенню його ролі у розвитку національної економіки;

- підвищенню рівня зайнятості населення шляхом створення нових робочих місць у малому бізнесі і зменшенню, таким чином, державних витрат на утримання безробітних;

- активізації інноваційної діяльності, сприянню впровадження нових технічних та комерційних ідей;

- пом'якшенню соціального розшарування суспільства шляхом формування середнього класу, що, у свою чергу, знижує соціальну напруженість у державі [3].

І, ось, сьогодні ми стоїмо на порозі змін Податкового кодексу України, що передбачає значне реформування спрощеної системи оподаткування.

Динамика податкових новацій щодо визначення платників єдиного податку наведена у табл 1.

Таблиця 1

Динамика податкових новацій щодо визначення платників єдиного податку

Законодавчі вимоги до платників податку, які діяли станом:		
на 01.01.2012 р.	на 01.01.2015р.	з 01.01.2016р. (проект)
01	02	03
I група – ФОП, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг, і обсяг доходу не перевищує 150 тис.грн.	I група – ФОП, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно торгівлю на ринках та/або надають побутові послуги населенню і обсяг доходу не перевищує 300 тис.грн.	Група А – ФОП, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно торгівлю на ринках та/або надають побутові послуги населенню, і обсяг доходу яких не перевищує 300 тис.грн.
II група – ФОП, які здійснюють господарську діяльність з наданих послуг, у т.ч. побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, наймані працівники – до 10 осіб; обсяг доходу – до 1 млн.грн.	II група – ФОП, які надають послуги платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, наймані працівники – до 10 осіб; обсяг доходу – до 1,5 млн.грн.	Група В – ФОП, які мають до 10 найманих працівників та обсяг доходу – до 2 млн.грн. Обмеження по видах діяльності: підакцизна продукція, фінансові послуги, гральний бізнес.

Продовження таблиці 1

01	02	03
III група – ФОП, які не використовують працю найманих осіб або кількості осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 20 осіб; обсяг доходу – до 3 млн.грн.	III група – ФОП та юридичні особи, які мають дохід до 20 млн.грн.	
IV група – юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми; середньооблікова кількість працівників не перевищує 50 осіб; обсяг доходу – до 5 млн.грн.	IV група – с/г товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий рік дорівнює або перевищує 75%	Група С – с/г товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий рік дорівнює або перевищує 75% і обсяг доходу не перевищує 2 млн.грн.
V група – ФОП, у яких обсяг доходу до 20 млн.грн.		
VI група – юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми; обсяг доходу – до 20 млн.грн.		

На наше переконання, запропоновані податкові зміни з 01.01.2016р. призведуть до наступних негативних наслідків, як:

- тінізація діяльності суб'єктів малих підприємств (підприємці просто не зможуть сплачувати податки за новими ставками, доходи держави зменшаться в рази);

- зростання цін на товари та послуги (в нашій країні існує таке ганебне явище як «бідність серед працюючих»: наші громадяни витрачають більше ніж 80% своїх доходів на продукти харчування; зі зростанням цін більшість може опинитися за межею бідності);

- зникнення робочих місць (безробіття призведе до соціального занепаду, у результаті якого винищується національна еліта, а суспільство відкидається на десятки років назад у своєму історичному розвитку);

- тотальне знищення малого бізнесу (єдиноплатники змушені будуть піти на біржу праці, що призведе до збільшення видатків держави).

Насамперед, в такий важкий для країни час потрібно зробити все для того, щоб малі підприємства розвивалися, адже вони становлять більш ніж 90% питомої ваги у загальній кількості підприємств. Ставки єдиного податку минулих років в порівнянні із змінами 2016 року були більш прийнятними.

Новий законопроект ПКУ передбачає скасування спрощеної системи оподаткування для більшості юридичних осіб, їм доведеться перейти на загальну систему оподаткування. А застосування коефіцієнту до суми отриманого доходу призведе до того, що підприємці з кожним роком сплачуватимуть більшу суму податку.

Наразі необхідно прийняти рішучі та ліберальні дії для нормального функціонування та розвитку малого бізнесу.

Доцільно запропонувати наступні кроки, щодо покращення спрощеної системи оподаткування:

- переглянути проект змін у спрощеній системі оподаткування;
- зменшити податковий тягар для суб'єктів малого бізнесу;
- звільнити від податків впродовж року підприємців, що тільки зареєстрували свій бізнес;
- надати державні пільгови кредити на відкриття та розвиток малих підприємств;
- спростити умови подання звітності до контролюючих органів.

Отже, підсумовуючи вищевикладене можна зробити висновок, що спрощена система оподаткування відіграє важливу роль в становленні та розвитку малого бізнесу, який, в свою чергу, сприяє економічному розвитку країни.

Ускладнення умов перебування на єдиному податку може призвести до низки таких негативних явищ, як: зникнення малих підприємств, безробіття, соціальних катаклізмів, інфляції, зниження частки валового внутрішнього продукту, занепаду

економіки. Тому реформування системи оподаткування є дуже необхідним, але не у напрямку посилення фіскальних , які на сучасному етапі лише негативно впливатимуть на стан економіки України.

Література

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI.— Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Указ Президента України «Про спрощену систему оподаткування, обліку і звітності суб'єктів малого підприємництва» від від 03.07.1998 № 727/98. [Електронний ресурс]: — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/727/98>.

3. Сідельникова Л.П., Костіна Н.М. Податкова система: Навчальний посібник. Л.П. Сідельникова, Н.М. Костіна. - Київ: Ліра-К, 2013. - 579 с. - 2 - ге видання, перероб. і доп. [Електронний ресурс]: – Режим доступу// http://pidruchniki.com/1382032255211/ekonomika/sproschena_sistema_opodatkuvannya_obliku_zvitnosti#473.

4. Шпак В.І. Розвиток малого підприємництва в Україні. Наук.вид. – К.: МАУП, 2004. – 3-тє вид., стереотип. – 128 с.